

Koroška osrednja knjižnica
dr. Franca Sušnika
Ravne na Koroškem

Iz zakladnice koroške kulturne dediščine

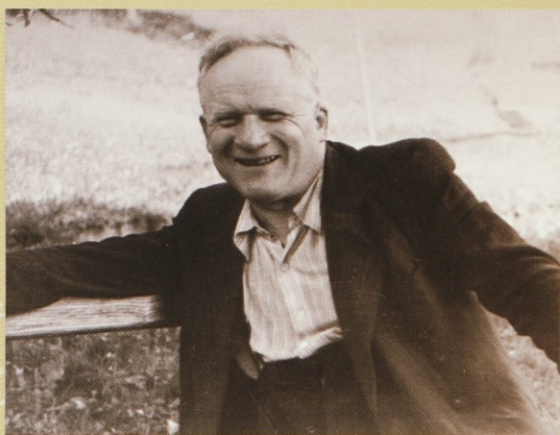
Salzice.

**LOVRO KUHAR -
PREŽIHOV VORANC**

(1893–1950)

Kotlje z Uršljo goro, rojstni kraj Prežihovega Voranca

Prežih

Z ženo v Parizu (1937)

Rodil se je Lovro Kuhar leta 1893 v Kotljah, kjer je preživel nič kaj brezskrbno otroštvo. Kot prvorojeni sin revnih staršev je moral zelo zgodaj poprijeti za marsikatero kmečko opravilo. Tudi kasneje ni imel sreče, saj je oče na šolanje poslal njegovega brata, mladi Voranc pa je ostal na kmetiji.

Vendar ga to ni strlo, kot tudi še velikokrat kasneje nič ni moglo zlomiti njegove neuklonljive volje. Že zelo mlad je začel pisati in ko je bil star komaj 16 let, je bila v mesečniku Domači prijatelj pod psevdonimom Ivan Wastl objavljena njegova črtica Petkov Cenc.

Leto kasneje pa se je odpravil v Ameriko, ki je bila tedaj obljubljena dežela za vse, ki so iskali boljšo prihodnost. Ni prišel daleč, pot se je neslavno končala že v Trstu.

Nekaj let kasneje ga je divja vihra prve svetovne vojne, kot mnoge druge, odnesla po bojiščih in frontah, kjer je mladi Voranc na lastne oči videl vso grozo in bedo tedanjega sveta.

Po vojni se je Voranc zaposlil v železarni, leta 1923 pa se je preselil na Ravne, kjer sta z ženo živela do leta 1930. Potem so sledila leta potovanja, ki so Voranca popeljala v svet.

Živel in pisal je na Dunaju, v Parizu in drugod, kot član Komunistične internacionale pa je potoval po vsej Evropi, saj je v pomembnih političnih krogih tistega časa igral vidno vlogo. Seveda Voranc ni bil član komunistične partije, ker bi ga zanimala oblast ali kar koli podobnega. Kot mnogi razumniki v obdobju med obema svetovnjima vojnama, je tudi on v komunističnih idejah videl obris pravičnejšega sveta.

V tistem času je bil svet nekako razpet med kapitalizmom, fevdalizmom in kolonializmom, med neskončnimi množicami izkoriščanih in revnih delavcev pa se je po vsej Evropi razvnelo nezadovoljstvo.

Proletarci vseh dežel so se združili pod isto zastavo, da bi enkrat za vselej spremenili ta krivični svet.

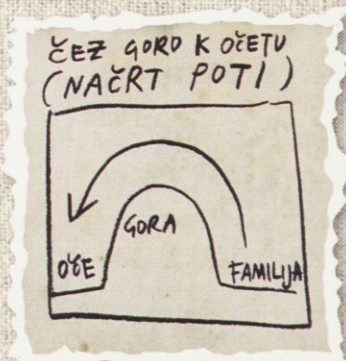
Tako je najbrž mislil tudi Voranc, a je nazadnje morda spoznal, da s politiko sveta ne bo mogel spremeniti. Že leta 1939 je namreč prenehal s političnim delovanjem in se povsem posvetil pisanju.

V letih potovanja je napisal nekatera svoja najpomembnejša dela. Romana Požganica in Doberdob je denimo pisal v zaporu in tudi leta 1940, ko je izšla zbirka novel Samorastniki, je bil Voranc na begu pred jugoslovansko policijo, ki mu je pripela oznako "politično nevaren", zato je med leti 1939 in 1943 živel v ilegali.

Aktivno je sodeloval v kulturniški celici osvobodilne fronte in v uredništvu Slovenskega zbornika, za katerega je napisal v tistem času zelo odmeven prispevek z naslovom Za samoodločbo slovenskega naroda. Leta 1943 ga je aretirala zloglasni nemški gestapo in Nemci so ga odpeljali na zaslišanje kar v Berlin, konec vojne pa je Voranc dočkal v taborišču Mauthausen.

Kjer koli je bil, je tudi pisal in nikoli ni prenehal pisati. Ob zatonu življenja, ko ga je že pestila bolezen, je najmlajšim bralcem podaril še ene najlepših otroških povesti, kar jih premore naš jezik - Solzice.

Lovro Kuhar - Prežihov Voranc je umrl leta 1950. Voranc je naš!

Besedilo: Izток Lovrić
Risbe: Ciril Horjak

Doma brez Voranca (Prežihova bajta)

Parna pri Prežihu

Kefrov mlin

LOVRO KUCHAR - PREŽIHOV VORANC

- 1893** Rodil se je 10. avgusta.
- 1899** Začel je hoditi v hotuljsko ljudsko šolo.
- 1900–1911** Kot najemniki so stanovali dobrih deset let pri Prežihu. Tu se ga je prijelo ime te domačije: Prežihov Voranc, tega je kasneje uporabljal kot psevdonim.
- 1909** Objavil je prvi črtici: V tujino v časopisu Mir in Petkov Cenc v mesečniku Domači prijatelj.
- 1911** Kuharji so končno kupili lasten dom.
- 1913** Voranca so sprejeli v višji združni tečaj na Dunaju. Ostal je do pomladi 1914.
- 1914** Moral je v vojsko in bil dve leti v italijanskem ujetništvu.
- 1918–1919** Vrnil se je domov na Prežihovo bajto.
- 1924** Poročil se je z Marijo Šisernik.
- 1923–1925** Rodili sta se jima dve hčerki (Vida in Mojca).
- 1925** Izšel je njegov prvenec, zbirka Povesti.
- 1926** Udeležil se je III. kongresa KPJ na Dunaju.
- 1930–1939** Bil je v politični emigraciji (Dunaj, Praga, Berlin, Atene, Bukarešta, Rena, Celovec). Vmes je bil večkrat zaprt in je menjaval službe. V tem času je verjetno napisal nekaj svojih najbolj znanih novel (Boj na požiralniku, Jirs in Bavh, Odpustki ...). V zaporu je začel pisati svoja velika romana, Požganico in Doberdob.
- 1939–1943** V teh letih je ponovno izkusil tegobe ilegalnega življenja.
- 1939** Izšel je roman iz prevratnih dni Požganica.
- 1940** Prvič sta izšla vojni roman Doberdob in koroške povesti Samorastniki.
- 1943–1944** 8. februarja so ga v Ljubljani aretirali, zaprli v zapore na Taboru in v Šempetru, kasneje v berlinske zapore. Poslan je bil v taborišči Sachsenhausen in Mauthausen.
- 1945** Iz taborišča se je vrnil v domači kraj. Izdal je roman soseske Jamnica in delo Od Kotelj do Belih vod.
- 1946** Izšla sta evropski potopis Borba na tujih tleh in kratke storije iz minulih dni Naši mejniki.
- 1949** Dočakal je še izid svoje zadnje knjige Solzice, z biseri za najmlajše.
- 1950** Umrli je 18. februarja.
- 1952** Po njegovi smrti je izšlo še eno njegovo samostojno delo Kanjuh iz Zagate.